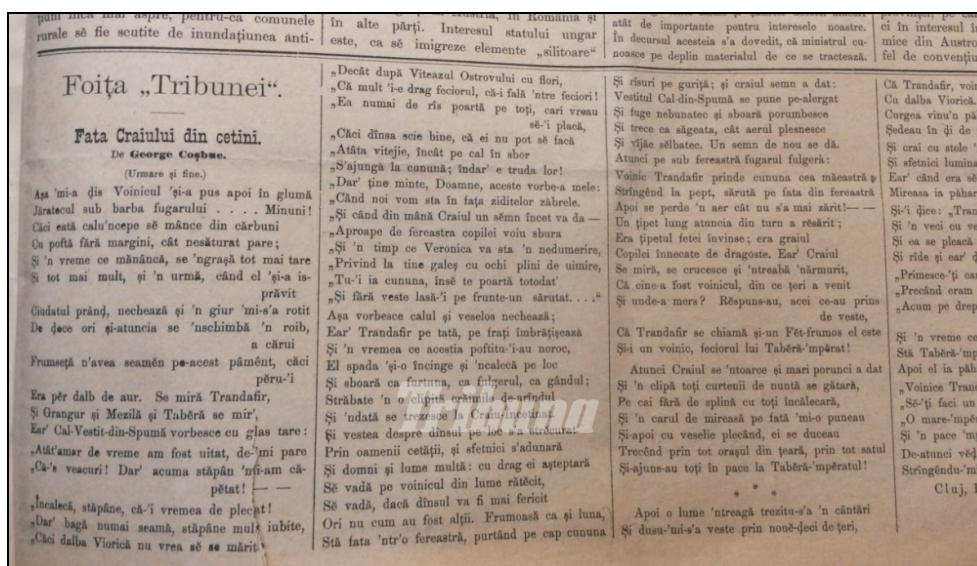

2016 - ANUL COȘBUC (XLVI):

„UCENICUL ȘI MAEȘTRII”: ”Corecturile trebuiau făcute cu o cumpănire crușătoare, ca autorii să nu se simtă jigniți în amorul lor propriu”

Continuăm reproducerea articolului „Nașterea proverbiilor” publicat de George Coșbuc, în 1903:

«2. Rima. *Mai bine azi un ou decât mine un bou. Nu e suiș fără coborăș. Bună țară, rea tocmeală. Cu un rac tot sărac. Ori Stan, ori căpitan. Sutele mărită slutele. Din țânțar armăsar. Năravul din fire n-are leuire. Câte bordeie atâtea obicei. Marea cu sarea. Gura duce ura. Capul face, capul trage.*

3. Spiritul și gluma. *Țiganul la mal se-neacă. Prinde orbul, scoate-i ochii. Nu strica orzul pe găște. Ca nuca-n perete. Du-l la nuntă, să-ți zică și la anul. Trage nădejde ca spânul de barbă. Frate ca frate, brânza pe bani. Femeia a îmbătrânit pe dracul. Se uită ca dracul la popă. Brânză bună în burduf de câne. Pe uliță Chiriță și acasă chisăliță.*

4. Tropi și figuri, fraze eliptice, fraze enigmatice, paradoxale, contrastul. *Na-ți-o frântă că ți-am dres-o. Soarele să-mi fie bun, luna s-o mănânce vârcolacii. Bun e Dumnezeu, meșter e dracul. Fă bine și așteaptă rău. Bani albi pentru zile negre. La așa cap, așa căciulă. Unde nu-i cap, vai de picioare. Cine dă lui își dă.*

Formele gramaticale stereotipe ale proverbelor sunt cam acestea:

1. Nici - nici. *Nici drac să vezi, nici cruce să nu-ți faci. Nici carne cu oase, nici frigare arsă. Nici în car, nici în te-leguță. Nici să-l vezi, nici să-l visezi.*
2. Mai bine. *Mai bine sărac și cinstit. Mai bine azi un ou etc. Mai bine la colț de țară și la mijloc de masă. Mai bine o zi șoim decât o vară cioară. Mai bine cu un voinic la pagubă decât cu un nevoiaș la câștig.*
3. Cum - așa. *Cum e turcul, așa pistolul. Cum e sfântu, așa tămâia. Cum e domnul, așa e sluga. Cum îți așterni, așa vei dormi. Cum îți cântă, așa să joci. Cum e țiganul, așa-i ciocanul. Cum ți-e bună ziua, așa ți-e mulțumită.*

4. Cine. *Cine dă, lui își dă. Cine mâneacă nu întunecă. Cine-ntreabă nu greșește. Cine are bătrân, să-l vândă, și cine n-are, să-l cumpere. Cine nu-nțelege de vorbă nu-nțelege de ciomag. Cine tace mai multă treabă face ... (1903).*»

Despre primii pași ai lui George Coșbuc, în Sibiu, ne relatează Lucian Valea:

«Sosit la Sibiu în acea zi de marți, 19/31 august 1887, tribuniștii îl primesc pe Coșbuc cu brațele deschise, sperînd că vor rezolva cu el delicata chestiune a redactorului responsabil. Dar cum legea presei preciza că acesta trebuie să aibă vârsta de 24 ani împliniți iar Coșbuc urma să îplinească abia 21 peste exact 20 de zile, vor fi fost desigur decepționați. Nu puteau hotărî nimic. Trebuiau să aștepte întoarcerea lui Slavici. Îi dădură să lucreze și poetul intră în ceea ce s-ar numi săptămâna de probă:

„În redacție merg regulat (...) Eu am de lucru cronica numai și prin numerii din 24 August încoace toate cronicile sunt ale mele. Lucru merge așa: sunt pe masă un teanc de gazete; tot ei și citești și când află ceva interesant traduci dacă-i nemțește, dacă citești în foaia română atunci tai cu foarfecile gazeta și bucățeaua o trimiți s-o tipărească. Cum zic, lucru e de tot băgatel”.

Lui Slavici, întâlnirea cu poetul îi făcu mare plăcere. Adolescentul, blond, cu priviri deschise și c-o mustață care dădea figurii sale un aer ștregăresc, inspira încredere. Se căutără soluții pentru rezolvarea situației sale. Din felul cum se precipită evenimentele, deduce că în iulie, când îl chemase pe Coșbuc să vie la Tribuna, Slavici nu bănuia că lucrurile vor ajunge aici, altfel nu i-ar mai fi scris. Acum era pus într-o situație delicată, poetul era aici la Sibiu, iar el nu-și putea ține promisiunea (...).

Va fi știut oare poetul de toate aceste încurcături? Pare puțin probabil, dacă ținem seama de felul cum înfățișează el lucrurile în cea de-a doua scrisoare trimisă părinților la Hordou: *„Eu îs sănătos, mă am pus cu toate acum în rând; cost și cvartir am în ulița principală (Heltauer Gasse Nro 17) pentru 8 fl. cu foc și lampă, cu tot serviciul am luat cvartir. Costul e cu 14 fl. mîncăm acolo la un loc mai mulți inși, toți tineri și tribuniști. Dejun la o cafenea cu 4 fl. și astfel în Sibiu cu 26 fl. poți avea tot ce-ți trebuie neapărat. În luna trecută am fost cam dezordonat, n-am avut cvartir regulat, am dormit prin hotel, dar acum sunt așezat cum se cade”.* Relatările despre „Tribuna” și activitățile din redacție sunt însă mai amănunțite: *„Lucru (l) la redacție tot așa merge, lucrăm până la 12 și după amiază n-avem nimic de lucru. Eu tot „cronică” fac și traduc câte un articol din foi germane așa de ex. „O voce din Croația” într-un număr din zilele trecute. Acum traduc o novelă lungă - lungă pentru foisoara (suplimentul literar al „Tribunei” n. ns.). Sâmbătă ne vine un redactor nou responsabil: Cașolțan din România, căci Aurel Popa care subscribe foaia se duce acasă la Blaj. Pecurariu e în România profesor la un institut de fete”. Coșbuc continua să nu știe nimic despre propria lui situație: „eu îl port pe Coșbuc de vreo 5 luni în spinare și aș vrea să scap de el” (16 nov. an.1887).* Exasperarea lui Slavici – poetul nu era decât de vreo două luni și jumătate la Sibiu -, dacă ținem seama de evenimente, pare justificată. Formula „a scăpa de el” nu are aici sensul de alungare din redacție, ci de rezolvare printr-un sprijin material ce-l aștepta de la Bianu – „vorba de ieri să n-o uiți, căci ne arde”. Săptămânile treceau una după alta, fără ca să se rezolve ceva cu „onorariul lui Coșbuc, pe care până acum l-am plătit eu din al meu” (30 nov. an. 1887). De vreme ce-și primea florinii, fie chiar mai puțin decât sperase, poetul, necunoscându-și situația, n-avea nici un motiv să nu se simtă bine.

Redacția era în strada Gheorghe Lazăr la nr. 11 – ziarul funcționând o vreme și în strada căreia-i va da numele, a „Tribunei”.

În fiecare zi cel dintâi sosea la redacție Bechnitz. Citea, deși nu făcea parte din personalul angajat, „corespondența și ziarele sosite peste noapte”, însemnând „cu creion roșu” lucrurile mai importante. După ce isprăvea, pleca la clubul sașilor, pentru lectura ziarelor germane, franceze, englezești ori italienești, „se dumirea asupra situațiunei” și apoi lua notițe pentru Slavici, care ca să poată lucra în voie, apărea și el “dimineața pe la cinci la redacțiune” și pe la opt când veneau ceilalți, era gata cu corectarea corespondențelor, „primite din deosebite părți ale țării” și care constituiau „cea mai de căpetenie parte a *Tribunei*”. Pentru că cele mai multe dintre ele „erau scrise într-o limbă plină de localisme”, nu puteau fi date la tipar fără serioase corecturi. Corectarea corespondenței devenise partea cea mai grea din obligațiile redacționale ale lui Slavici, căci corecturile erau multe și trebuiau să fie făcute cu o cumpănire cruțătoare, ca autorii „să nu se simtă jigniți în amorul lor propriu”.

Când acestea erau voluminoase, Bechnitz, mai ales la început, îi sărea în ajutor.»

Oare ce l-a inspirat pe poet să creeze - în 1893 - cu mult tâlc, poezia „*Logica*”?:

«*Popa Toader, din scripturi,*

Da lui Mitru-nvățături:

- „*Mitre, stii ce spune psaltul?*

Să nu faci în viața ta

Ceea ce te-ar supăra

De ți-ar face-o altul!”

- *Mitru sta și sta gândind,*

De el multe nu să prind.

„*Dar mai știi eu cum e asta!*

Altul, da! zici înțelept,

- *D-apoi eu? Să n-am eu drep*

Să-mi sărut nevasta?”

(va urma)

Marius Halmaghi

Sursa on-line:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2016-anul-cosbuc-xlvi-ucenicul-si-maestrii-corecturile-trebuiau-facute-cu-o-cumpanire-crutatoare-ca-autorii-sa-nu-se-simta-jigniti-in-amorul-lor-propriu-121248.html>

În: *Tribuna*, 13 noiembrie 2016.

